

IMF Survey

Küresel Kriz ile Mücadele

IMF Küresel Ekonomiye 283 Milyar \$ Değerinde SDR Enjekte Ederek Rezervleri Artırıyor

Yazan Glenn Gottselig
IMF Survey online
28 Ağustos 2009

- IMF üyelerinin döviz rezervlerine katkıda bulunmak için SDR tahsisatı
- SDR borç stokunun yaklaşık 10 kat artması
- Düşük gelirli ülkelerin bundan önemli ölçüde yararlanması

Dünyanın büyük kısmı hala ekonomik durgunluk içindeyken IMF üyelerinin rezervlerini SDR yani Özel Çekme Hakları tahsisatı ile desteklemek üzere harekete geçti. 250 milyar \$ karşılığı tahsisat 28 Ağustos'ta gerçekleştirildi ve 9 Eylül tarihinde ek, ancak daha az miktarda, 33 milyar \$ tutarındaki bir tahsisat bunu izleyecek.

Dünyanın büyük kısmı hala ekonomik durgunluk içindeyken IMF, üyelerinin rezervlerini SDR yani Özel Çekme Hakları tahsisatı ile desteklemek üzere harekete geçti.

250 milyar \$ karşılığı tahsisat 28 Ağustos'ta gerçekleştirildi ve bunu 9 Eylül tarihinde ek, ancak daha az miktarda, 33 milyar \$ tutarındaki bir tahsisat izleyecek. Toplam yaklaşık 283 milyar \$ tutarındaki tahsisat ile SDR borç stoku toplamı 316 milyar \$ civarına yükselerek yaklaşık on katına çıkacaktır.

SDR birimi üzerinden basılan herhangi bir banknot ya da madeni para bulunmamakla beraber, SDR faiz getiren uluslararası bir rezerv varlığı olarak rol oynamaktadır. IMF tarafından sağlanan SDR tahsisatı üye ülkelerin rezervlerini desteklemektedir, çünkü SDR kullanılabilir para birimlerine çevrelebilmektedir. SDR üye ülkenin resmi rezervlerine eklendiğinde, ülke diğer IMF üyesi ülkelerle arasındaki isteğe bağlı ticaret anlaşmaları yoluyla kendi kararına bağlı olarak SDR'lerini ABD Doları, Euro, Yen ya da Sterlin gibi sağlam para birimlerine çevirebilir.

Bazı ülkeler hâlihazırda SDR alım satımını sağlayacak ticaret anlaşmaları yapmak için gönüllü olmuşlardır.

G-20'nin çağrısına karşılık olarak SDR tahsisatları

Yirmiler Grubu'nda (G-20) yer alan sanayileşmiş ülkeler ve gelişen piyasa ülkeleri, [Londra'daki Nisan zirvesinde](#) 250 Milyar \$ tutarında SDR tahsisatı çağrısında bulundu. Önerilen genel tahsisat IMF Guvernörler Kurulu tarafından 7 Ağustos 2009 tarihinde onaylandı ve 28 Ağustos'ta yürürlüğe girdi. Tahsisat, IMF üyelerinin mevcut rezerv varlıklarının desteklenmesi konusundaki uzun vadeli küresel ihtiyaca dayanmakta ve küresel ekonomik sisteme likidite sağlamaktadır.

G-20 aynı zamanda IMF'nin Anlaşma Maddeleri ile ilgili uzun süredir bekleyen bir değişikliğin acil olarak onaylanması çağrısında bulunmuştur. [Dördüncü Değişiklik](#) olarak adlandırılan bu değişiklik, tüm Fon üyelerinin adil bir biçimde SDR sistemine katılmasını sağlamak ve şu anda üye toplam sayısının beşte birinden fazlasını oluşturan ve Fon'a 1981'den sonra katılan ülkelerin daha önce hiç SDR tahsisatı almamış olmaları durumunu düzeltmek üzere önerilmiştir.

Anlaşma Maddeleri'ndeki değişiklik teklifi on yıldan uzun bir süre önce oylamaya sunulmuş, ancak toplam oy gücünün yüzde 85'ine sahip olan Fon üyelerinin yasama organlarının beşte üçünden başarıyla geçmesi gerekmiştir. Kısa süre önce değiştirilen [ABD mevzuatı](#), değişikliğin Ağustos ayında yürürlüğe girmesinin önünü açmıştır.

Değişiklik, genel SDR tahsisatı kapsamında ülkelere sağlanan SDR'lerden ayrı ve bunlara ek olarak tek seferlik özel bir tahsisat öngörmektedir. Yaklaşık 33 milyar \$ tutarındaki bu tek seferlik tahsisat 9 Eylül 2009 tarihinde yapılacaktır.

SDR tahsisatlarının işleyişi

Genel SDR tahsisatları, tüm katılımcıların aynı yüzdeyi alması esasına göre üye ülke kotasının yüzdesi üzerinden belirlenir: üye kotası genel anlamıyla dünya ekonomisi içindeki göreceli büyüklüğüne dayalıdır ve ülkenin hem IMF sermayesine katılımını hem de kuruluştaki oy haklarını belirler. Bir üyenin kotası, ülkenin IMF finansmanına erişiminde de etkilidir.

Anlaşma Maddeleri üzerinde yapılan özel değişiklik kapsamındaki tahsisatlar, kotalara orantılı olarak değil, bunun yerine katılımcıların net toplam tahsisatlarının kotaya oranını özel bir ortak kıyaslama tablosuna uygulayacak bir yöntemle uygun olarak yapılacaktır.

SDR tahsisatları üyelerin her birine maliyetsiz bir varlık sağlayacaktır. Eğer bir üyenin elinde bulundurduğu SDR'ler tahsisatının üzerine çıkacak olursa (örneğin, başka bir üyeden SDR satın alacak olursa), bu fazla miktar üzerinden faiz elde edecektir; öte yandan eğer elinde tahsis edilenden az SDR bulunuyorsa resmi [SDR faiz oranı](#) üzerinden eksik miktar için faiz ödeyecektir.

Düşük gelirli ülkelerin bundan önemli ölçüde yararlanması

SDR tahsisatı, her bir IMF üyesinin elindeki uluslararası rezervleri artırırken, Fon'un borç verme için kullanabileceği kaynakları artırmayacaktır. Ancak üyelere sağlam paraları elde etmeleri için ek bir yöntem sağlayacaktır. Bu, ülkelerin ihtiyaç duydukları dönemlerde rezervlerini artırmaları için bir yol olmakla beraber, uluslararası işlemlerde kullanabilecekleri diğer para birimlerini elde etmeleri için de bir araç olacaktır.

Düşük gelirli ülkelere gidecek olan 20 milyar \$'ı aşan kısım dâhil, yaklaşık 110 milyar \$ tutarında kombine tahsisat gelişen piyasaya ülkeleri ile gelişmekte olan ülkelere ayrılmıştır. Bu

Ülkelerin çoğu küresel krizin etkilerin nasıl ele alacaklarına karar verirken, Şu anda gç harcama kararları almakla yüzyüze bulunmaktadır. Bunlar için, SDR tahsisatı, daraltıcı politikalar yoluyla uyum ihtiyacını sınırlayacak ve durgunluk ile artan iŐsizlik karŐısında konjonktür karŐıtı politikalara daha fazla alan yaratacak koŐulsuz mali kaynaklara eriŐim potansiyeli anlamına gelecektir.

IMF DıŐ İliŐkiler Direktörü Caroline Atkinson, “Genel SDR tahsisatı küresel krize verdiğimiz yanıtın önemli bir kısmını oluŐturmaktadır ve iŐbirlięi amaçlı çok-tarafly yaklaŐımın değerini göstermektedir” demiŐ ve “Bundan Fon’un düşük geliri lyeleri önemli ölçüde yararlanacaktır” diye eklemiŐtir. Her ne kadar düşük geliri lkelere daha az miktarda SDR gidiyor olsa da; tahsisat, hâlihazırda tampon olarak kullanabilecekleri önemli miktarda rezerv sahip geliŐmiŐ ekonomilerde değil bu lkelerde, çoğu durumda, orantısal olarak daha fazla rezerv artıŐı ile sonuçlanacaktır.

SDR deęiŐ tokuŐunun isteğe bağlı ticaret düzenlemelerine dayanması beklenmektedir

SDR tahsisatının ardından, üyeler bunları kendi rezervlerinde tutmaya karar verebilir ya da kendi durumlarına bağlı olarak bunları sağlam paralarla deęiŐtirmeye karar verebilir. SDR iŐlem hacimlerinde beklenen artıŐ için gerekenlerin yapılmasını sağlamak üzere, IMF isteğe bağlı ticaret düzenlemelerinin kapasitesinin geniŐletilmesi çağırısında bulunmuştur.

İsteğe bağlı ticaret düzenlemeleri kapsamında, Fon yeleri tek tek belli sınırlar dhilinde SDR alma ve satmaya hazır durumda olacak ve bu sayede etkin bir SDR piyasası kurulacaktır. IMF herhangi bir komisyon almaksızın SDR almayı ya da satmayı düŐünenler arasında aracı olarak hareket edecektir. İsteğe bağlı bu türden düzenlemeler yirmi yılı aŐkın süredir SDR likiditesini sağlamaktadır.

DıŐ pozisyonları yeterince güçlü olan bazı üyeler, yeni tahsisatlar kapsamında yeni bir isteğe bağlı düzenleme yapacakları ya da mevcut düzenlemelerinin kapasitelerini geniŐleteceklerini belirterek Őimdiden adım atmıŐtır.

İsteğe bağlı ticaret düzenlemeleri kapsamında yeterli kapasite oluŐmaması halinde, IMF SDR’nin likiditesini teminat altına almak üzere bir tespit mekanizmasını harekete geirebilecektir. Bu mekanizma sayesinde dıŐ pozisyonları zayıf üyelerden belli sınırlar dhilinde serbestçe kullanılabilir para birimleriyle SDR almak üzere dıŐ pozisyonları yeterince güçlü lkeler Fon tarafından tespit edilecektir. Bu düzenleme SDR likiditesinin ve rezerv varlık özelliğinin teminat altına alınması için bir dayanak oluŐturacaktır.

Bu makale hakkındaki yorumlar imfsurvey@imf.org adresine gönderilmelidir.

Düşük gelirli ülkelere gidecek olan 20 milyar \$'ı aşan kısım dâhil, yaklaşık 110 milyar \$ tutarında kombine tahsisat gelişen piyasa ülkeleri ile gelişmekte olan ülkelere ayrılmıştır. (IMF fotoğraf)